

- (1) *Cap. 8. de Offic. Legati.*
 (2) *Cap. 23. de Privileg.*
 (3) *Cap. 9. de Offic. Legat.*
 (4) Vide Platam de *Cardin. dignit. & Offic. c. 22.*, & Giralduum *Exposit. Jur. Pontific. par. 1. tit. 20. sect. 170. p. 101.* & *seq.*, ubi Legatorum potestas late explicatur.

§. XXXI. Sunt etiam Legati *missi* non ex Cardinalium collegio, & *Nuntii* vocantur, quos Sedes Apostolica mittit ad Supremos Principes, quique in provinciis, & regnis, ubi legationis munere funguntur, explicant Pontificiam jurisdictionem. Eorum potestas definitur. litteris, quibus ipsis à Summo Pontifice officium commissum est, neque Legato misso adhibetur fides, nisi is primum litteras ipsas protulerit (1).

- (1) *Can. ult. dist. 97.*

§. XXXII. Sunt denique Legati *nati*, quorum dignit. conjunctum est legationis officium, ita ut Legati fiant, statim ac dignitatem consequuntur. Eo jure fruuntur Episcopi Cantuariensis, & Eboracensis in Anglia, Remensis, Bituricensis, & Lugdunensis in Gallia, in Hispania Toletanus, & Bracarenensis, in Germania Salisburgensis, in Italia Pisanus.

SECTIO III.

De Patriarchis, Primatibus, Metropolitibus.

XXXIII. Origo, & nomen Patriarcharum.	XXXVII. Patriarchæ minorum.
XXXIV. Divisio Orientis, & Occidentis inter majores Patriarchas.	XXXVIII. Primates.
XXXV. Nunc Patriarchæ Orientales tantum titulares sunt.	XXXIX. Metropolitæ, & eorum origo.
XXXVI. Patriarcharum jus, & potestas.	XXXX. & XXXXI. Eorum jurisdictionis.
	XXXII. Pallium.
	XXXIII. ad XXXV. Ejus usus, & auctoritas.

§. XXXIII.

Episcopis ordine pares, jurisdictione tamen, & imperio superiores sunt etiam Patriarchæ, Primates, Metropolitæ. Patriarchas quasi *Patrum Principes* interpretatur Isidorus (1); & jus quidem patriarchicum Nicæno concilio antiquius est (2). Sed ejus nominis prima mentio occurrit in Concilio Chalcedonensi (3), illudque primum singulari quadam ratione Summo Pontifici, deinceps etiam Alexandrino, Antiocheno, postque Hierosolymitano, aliisque nonnullis Exarchis imitatione quadam tributum est (4).

- (1) *Can. 1. dist. 21.* Videndus Svericus ad verb. *πατριάρχης* ubi ea de re disputatur.

(2) Concilium Nicæm. *can. 6. tom. 2. col. 1733. collect. Labbei*, cujus hæc verba sunt: "Aniqui mores serventur, qui sunt in Ægypto, Lybia, & Pentapoli, ut Alexandrinus Episcopus horum omnium habeat potestatem, quandoquidem, & Episcopo Romano hoc est consuetum. Similiter & in Antiochia: & in aliis provinciis sua privilegia, ac suæ dignitates, & auctoritates Ecclesiis serventur." Verba *antiqui mores serventur* satis clare ostendunt, jus patriarchicum, quod habebant Episcopi Romanus, Alexandrinus, Antiochenus, ante concilium Nicænum fuisse institutum. Nimirum tres hæc sedes, non tantum quod essent locate in principibus Romani Imperii civitatibus, sed etiam, idque potissimum, quod à D. Petro originem repeterent, semper Ecclesiæ Patres præcipuo quodam honore sunt prosequuti. Quæ cum ratio sit Patriarchici juris tribus illis sedibus affixi, haud sane à vero aberrare videntur, qui in summa primam ejus originem ab ipsis Apostolis repetunt. Vid. Thomassinum *Vet. & nov. eccles. discipl. par. 1. lib. 1. cap. 7. & 8. tom. 1.*, & Jo. Antonium Bianchi *della Potestà, & della polizia della Chiesa lib. 2. cap. 1. pag. 4. & seq. tom. 4.* Scio equidem quanta, & quam gravis sit de sexto illo canone concilii Nicæni inter eruditos disputatio. Sunt enim, qui eo tantum de jure metropolitico, non vero de jure patriarchico Ecclesiarum Romanæ, Alexandrinæ, Antiochenæ actum fuisse defendunt, atque hanc sententiam novissime sequitur Dominicus Cavallarius *Instit. Jur. Canon. par. 1. cap. 10. §. 1. in not.*, ut exinde ef-

ficere quis possit, Nicæno concilio recentiorum esse Patriarchatum Ecclesiæ Romanæ in Occidentem universum. Sed, uti post Sirmondum animadvertit Petrus de Marca *Concord. Sacerdot. & Imper. lib. 1. cap. 3. §. 7.* Alexandrini, & Antiocheni Episcoporum iura in Concilio Nicæno patriarchica certe fuerant, non metropolitica. Nam Alexandrini Episcopo potestas conceditur non solum in Ægyptum, sed etiam in Pentapolim, & Lybiam; & Antiocheno Episcopo ab eadem Synodo non unius, alteriusve provincie, sed totius dioceseos Orientalis, hoc est provinciarum quædecim, quæ Oriente continebantur, administrationem fuisse commissam discrete tradat Hieronymus *lib. contr. Joan. Hierosolymitan. cap. 37. tom. 2. col. 447. ed. Vallarsii Verone.* & Innocentius I., *ep. 24. ad Alexandrum Antiochen.* apud Constantium *col. 831.* Ergo patriarchica etiam esse debuerunt iura Ecclesiæ Romanæ, ad quorum exemplum illa componuntur patriarchica iura Episcoporum Alexandrini, & Antiocheni, uti ostendunt canonis verba: *Quandoquidem & Episcopo Romano hoc est consuetum.* Difficile est autem sano homini suadere, quod Cavallarius putat, Hieronymum, & Innocentium, qui non procul ætate aberant à Concilio Nicæno, quique vim ejus canonum ignorare non poterant, errasse tam graviter, ut aliam, quam quæ esset revera, Nicæno canonis sententiam adscriberent. Quid? Cum actum de Patriarchatu Constantinopolitano est, quid aliud adversus eum opposuerunt Romani Pontifices, quam canonem Nicænum, qui tantum Ecclesiarum Romanæ, Alexandrinæ, Antiochenæ, qui patriarchicum agnovit? Ergo jus hoc patriarchicum revera agnitum, probatumque est Nicæna Synodo, uti late demonstrat Petrus de Marca *loc. cit.*

(3) Concilium Chalcedonense *act. 1. tom. 2. col. 257. collect. concil. Harduini ed. Paris.* de Leone Summo Pontifice hæc habet: *Leoni multi anni. Patriarchæ multi anni.* Et *act. 3. col. 321.* Theodorus, & Ischiron Diaconi Alexandrini: *Sanctissimo, & universali Archiepiscopo, & Patriarchæ magne Romæ.* Et *col. 332.* Sophronius Presbyter Alexandrinus: *Sanctissimo, & beatissimo universali magne Romæ Patriarchæ Leoni,* Patriarcham etiam S. Leonem appellavit Theodosius junior, & Marcianus in litteris, quæ referuntur *act. 1. concilii Chalcedonensis par. 1. col. 39. & par. 3. col. 672. loc. cit.* Ante synodum Chalcedonensem Patriarchas, memorat Socrates *lib. 5. cap. 8. pag. 270. ed. Valesii Cantabrigiæ au. 1720.*; at eos non veros, & ordinarios Patriarchas. sed extraordinarios fuisse Legatos ad stabilendam fidem in singulis dioceseibus à concilio constitutos observat Valesius *in not. ad eundem locum.* Quem autem Patriarcham vocat Hadrianus apud Vopiscum in Saturnino

inter Script. Histor. Aug. tom. 2. pag. 723. Lugdun. Batavi 1671., cum non christianum, sed Judæum fuisse ostendit Biaghamus *orig. Ecclesiast. lib. 2. cap. 17. §. 3. pag. 239. tom. 11. ed. cit.* Diligenter, atque erudite ea dære disputat Mamachius *Orig. & antiquit. Christian. lib. 4. cap. 4. §. 5. num. 2. tom. 4. pag. 550.* Ceterum Patriarchæ vocabantur etiam Archiepiscopi, atque huc spectat Concilium Chalcedonense *act. 16. col. 627. cit. collect. Harduini, & Liberatus Breviar. cap. 17. in Reg. Concil. collect. tom. 12. pag. 476. Paris. 1644.*; itemque *Exarchi dioceseis*, qui cum *Exarchis provincie* confundi non debent. Hi enim erant Metropolitæ, uni scilicet provincie præpositi, atque ad hos pertinet *can. 6. Concilii Sardicensis pag. 641. r. 1. Concilii ed. Harduini Paris.*; illi autem præerant diocesi, quæ plures provincias complectebatur.

(4) Proprie ad præcipuos Exarchos Patriarchæ appellatio pertinet, sed interdum etiam ad Exarchos minorum gentium, quales ex. gr. erat Episcopus Cæsariensis, traducta est.

§. XXXIV. Post Romanum, qui Summus Pontifex est, atque Ecclesiæ præest universæ, multoque ceteris auctoritate, ac dignitate præstat (1), duos agnovit Nicæna Synodus præcipuos Episcopos, qui recentiori ætate Patriarchæ dicti sunt, Alexandrinum, & Antiochenum. Accessit postea Constantinopolitanus, ac demum etiam Patriarcha Hierosolymitanus (2). Itaque quatuor hodie sunt Patriarchæ Orientales, Constantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, Hierosolymitanus (3); regiones vero, quæ sunt in Europa, Africa, America Summo Pontifici, tamquam Occidentis Patriarchæ, subjiciuntur (4).

(1) De potestate, quam semper Summi Pontifices in quatuor majores Patriarchas exercuerunt, videndus Carolus à S. Paulo *Geographia sacra lib. 1. num. 1. & seq. pag. 11. & seq. Paris. 1641.*

(2) Constantinopolitani Concilii Patres *can. 3. 1. 2. concilii. col. 1125. collect. Labbei edit. Venet.* ejus Urbis Episcopum dignitate Patriarchatus ornarunt, quod deinceps prohibuit etiam Concilium Chalcedonense *can. 28. tom. 4. concilii. col. 1691. ejus. collect.* Noluerunt id initio ratum habere Summi Pontifices, quod esset contra Nicænam canonem 6.; sed postea moti precibus

Imperatorum ratum haberunt. Denique honos etiam Patrar habitus, probante Sede Apostolica, à Theodosio Juniore datus est Ecclesie Hierosolymitanae, qua de re cum orta essent dissidia inter Antiochenam, & Hierosolymitanam Episcopum, ea lega composita sunt in Concilio Chalcedonensi, ut tres Palæstinae Hierosolymitano Episcopo, utraque autem Phœnicia, & Arabia Antiochæno subicerentur.

(3) Ordinem hunc dignitates inter quatuor Patriarchas Orientales constituit Innocentius III. in Concilio Lateranensi IV. *Cap. 23. de privil.* De quatuor Patriarchis Orientalibus late agit Michael le Quien in opere, cui titulus *Oriens Christianus in quatuor Patriarchatus digestus.*

(4) De Occidentali Patriarchatu Summi Pontificis pauca dicenda sunt, quoniam non desunt qui Patriarchatum ipsum non totum initio Occidentem comprehensisse contendunt, eaque est etiam opinio Dominici Cavallarii in *Inst. Canon. par. 1. cap. 10. §. 4.* Sed quisquis id sentit; ignorat profecto celeberrimam, & jam IV. sæculo receptam totius Christiani orbis divisionem in Orientales, & Occidentales Ecclesias, quam divisionem à veteri consuetudine repetit Pseudo-Synodus Sardicensis à Semi-Arianis habita in *epist. synodic. apud Labbæum tom. 2. Concil. col. 740.* Sed ut hoc mitam schismaticorum hominum testimonium, ipsam hanc divisionem compertissimam faciunt S. Ambrosius in gestis Concilii Aquilejensis, cui ipse præfuit, *col. 1165. & 1166. tom. 2. collect. Concil. Labbæi ed. Venet.* S. Hieronymus *ep. 97. num. 4. col. 577. tom. 1. ed. Vallarsii*, Summi quoque Pontifices apud Constantinum, nimirum Cælestinus I. *ep. 13. ad Nestor. col. 1113.*, Liberius *ep. 11. col. 444.*, Bonifacius I. *ep. 14. col. 1039.*, præterea Constantinopolitani Concilii Patres *in epist. ad Damas. et Occident. Epist.* apud eundem Constantium *col. 58.* Quibus autem terminis Orientales Ecclesie constituerentur, discrete explicat Concilium Constantinopolitanum *can. 23. apud Labbæum tom. 2. col. 1125. ed. Venet.* Nimirum scriptos concilii Patres Ecclesias illas intra Dioceses Thracicam, Ponticam, Asianam, Orientem & Ægyptum coercuerunt; ceteras vero dioceses omnes, scilicet integrum Illyricum, Italiam, Gallias, Britannias, Hispanias, & Africam Occidentem reliquerunt. Omnes hæc dioceses Occidentis Patriarchatus complectebatur, atque in toto Occidente non alius unquam Patriarcha, quam Romanus fuit, Itaque Patriarchatus Romanus (hic tantum loquimur de jure patriarchico Summi Pontificis, non de Primatu, quem habet in universa Ecclesia, quique totum Orientem, atque Occidentem complectitur) multo latius patebat, quam singuli patrent Orientales Patriarchatus; nam in suis singulis in Oriente

diocesim habebant, illi autem omnes Occidentis dioceses commissæ erant, duæ nimirum in Italia, integrum Illyricum, quod postea sectum est in dioceses duas, Gallie, Britannia, Hispania, Africa. Atque hæc certe causa est, propter quam Aretianensis Concilii Patres in *epist. ad Silvestrum tom. 1. collect. Concil. Labbæi col. 2449.* cum Majores Dioceses, tenere dixerint, & vero diocesis nomine ea tempestate plures provincias comprehensas fuisse constat, uti ostendit Emanuel Schelestratus *Antiquit. Eccles. tom. 2. dissert. 6. cap. 3. n. 2. pag. 424. Romæ 1697.* Ad hunc totius Occidentis Patriarchatum, quem Summus Pontifex obtinebat, spectant S. Basilii *ep. 239. pag. 368. tom. 3. opp. ed. Maurin. Paris. 1730.* cum eum Occidentalium *Coriphæum* appellat; S. Augustinus *contra Julian. lib. 1. c. 4. tom. 10. col. 503. ed. Maurin. Ven. 1733.* cum S. Innocentium Pontificem Occidentali Ecclesie præpositum describit; S. Hieronymus *ep. ad Marcum 17. col. 43. tom. 1. ed. Vallarsii*, qui uti Petro Alexandrino Patriarchæ totum Ægyptum, ita S. Damaso Pontifici totum Occidentem adscribit, & rursus *contra Vigilant. n. 2. col. 389. tom. 2. ed. cit.*, ubi in toto Christiano orbe non alias agnoscit Ecclesias, quam *Orientalis, Ægypti, & Sedis Apostolicæ*, hoc est totius Occidentis. Innocentius ipse, quem toti Occidenti præpositum laudabat Augustinus, non solum earum, quas supra memoravi, Occidentalium dioceses principatem, excepto Illyrico (de quo tamen agit *ep. 13. ad Rufinum Thessalonic.* apud Constantium *col. 815.*, et in *decret. cap. 35.* apud Pithoum *Cod. Can. vet. Eccles. Rom. pag. 204. Paris. 1687.*) Romanæ Sedi vindicat *ep. 25. ad Decent. Epist. Eugubini. n. 2. col. 856.* apud Constantinum, sed etiam hujus institutionis originem ex eo reperit, quod Occidentis Ecclesie à Petro, ejusve in Sede Romana successoribus fuerint constitute. Mitto loca alia sexcenta Parrum, & Conciliorum, ex quibus patet, Summum Pontificem Occidentis Patriarcham ab omnibus semper habitum, atque appellatum fuisse. Quid autem Occidentis nomine intelligunt Patres, Concilia, Scriptores omnes nisi illas octo dioceses, quarum supra est facta mentio, quæque totum Occidentem consuebant? Itaque si Summus Pontifex Occidentis Patriarcha est, omnium certe illarum dioceseon Patriarcha esse debet. Vide Leonem Allatum de *Eccles. Occident. et Orient. perpet. consens. lib. 1. cap. 12. pag. 188. Coloniæ Agrippin. 1648.* Christianum Lupum *ad can. 6. Conc. Nicæni. tom. 1. pag. 244. ed. Ven. an. 1724.* Natalem Alexandrum *Histor. Ecclesiast. ad sæc. 4. dissertat. 20. propr. 1. tom. 4. pag. 406. et seq. ed. Ven. 1776.*, qui de Nicæni canonis 6. interpretatione late agunt; & vide Petrum de Marca

Concord. Sacerd. et imper. lib. 1. cap. 5., Emanuelem Schelestratum *Antiq. Eccles. tom. 2. dissert. 6. per tot. pag. 409.*, Carolum à S. Paulo *Geographia sacra lib. 1. num. 8. et seq. pag. 15. et seq. Paris. 1641.*, Haller *de Sacr. ordinat. par. 2. cap. 4. sect. 5. art. 3.*, Morinum *Exercit. eccles. lib. 1. exerc. 6. p. 17. Paris. 1669.*, qui omnes de jure Patriarchico Summi Pontificis in totum Occidentem late, ac nervose disputant.

§. XXXV. Nunc Orientalium Patriarcharum sedibus Barbarorum tyrannide oppressis, tamen Sedes Apostolica Patriarchas creat, qui Romæ commorantur solo insigniti titulo, & nulla præditi jurisdictione, ne insignium Ecclesiarum memoria oblivione deleatur Quæ eadem causa est, propter quam creantur etiam Episcopi *Titulares*, quos Episcopus in *partibus* appellamus (1), & quorum est Episcopis opem ferre in iis, quæ sunt ordinis Episcopalis, præsertim cum diocesis tam late patet, ut unus Episcopus omnibus ubique muneribus obeundis idoneus non sit (2).

(1) De Episcopis Titularibus videnda in primis est Homilia plena eloquentiæ, elegantiæ, & doctrinæ, quam habuit SS. D. N. PIUS SEXTUS in Basilica S. Pauli die 4 Octobris an. 1778 in consecratione Hieronymi Crivelli Episcopi Nepesini, & Sutrini, ac Petri Aloysii Galletti Episcopi, Cyrenensis; & videndus etiam Andreæ Hierarch. *Eccles. tract. 1.*

(2) Erant olim & Episcopi *gentium*, ex quibus horum titularium Episcoporum origo repetenda videtur. Eos ordinabat Sedes Apostolica, ut mitteret ad gentes, quæ ad Christianam Religionem essent instituendæ. Vide Petrum Constantium *ep. Roman. Pontif. pag. 3. & 6.*, & Franciscum Blanchinum *tom. 2. Anastasii in not. ad vit. S. Eleutherii pag. 142.*

§. XXXVI. Potestatem, quam Metropolite habent in Suffraganeos, eamdem fere à Sacris Canonibus habent Patriarchæ in Metropolitans. Præcipua eorum jura, & privilegia sunt, ut post Summum Pontificem, & Cardinales sedeant ordine dignitatis; ut Metropolitans pallium concedant, posteaquam ipsi à Pontifice acceperunt; ut crucem præferant per universum tractum sui Patriarchatus, nisi occurrat Sum-

mus Pontifex, aut ejus à latere Legatus; ut à suis Metropolitans ad eos appelletur (1).

(1) *Cap. 23. de privileg.*

§. XXXVII. Reliqui Patriarchæ minores dicuntur, uti sunt Patriarcha Venetus, Indiarum, Ulisiponensis. Hi non procul distant à Primatibus, ac medium tenent locum inter majores Patriarchas, ac Metropolitans. Eorum potestas trahitur in omnes certi regni, ac nationis Metropolitans, & Episcopos; ipsi vero Majori Patriarchæ subjiciuntur, cujus intra fines Episcopatum tenent.

§. XXXVIII. Proximus post eos locus est Primatum, & Metropolitarum; sed illi his antecellunt. Nam Primates omnibus præsent Metropolitans, atque provinciis regni, aut nationis, ubi primatum habent. Hujusmodi sunt Antistites Bituricensis, Lugdunensis, Toletanus, Salisburgensis, Pisanus, aliique, quibus à Metropolitans concessæ appellationes, & jus anteferendæ crucis datum. Sed hodie tantum Primati Lugdunensi reliquum est jus appellationum, ceteri solam honoris prerogativam retinent (1).

(1) De antiqua Primatum dignitate, ac potestate magna inter eruditos disputatio est. Sunt enim qui eos Patriarchas, sunt qui Metropolitans fuisse putant, & sunt qui ab utrisque distinguunt. Sane apud Afros, uti pater ex Concilio Africano *cap. 65.* apud Pithæum *Codex canon. vet. Eccles. Roman. pag. 160. Paris. 1687.* Primates Metropolitans erant; atque hinc Numidiæ Metropolitans *Primatem* Augustinus vocat *ep. 219. n. 6. col. 1013. t. 2.*, & Antistes Carthaginensis à Possidio in *Vita August. c. 8. col. 262. t. 10. opp. August. Primas*, in Concilio Ephesino *act. 1. t. 1. col. 1419. coll. Harduini Metropolitans* appellatur. Ex quo confici videtur posse, nullum inter Primatem, & Metropolitans discrimen intercedere. Accedit quod *cap. 3. de For. competen.* cautum est, ut orta lite inter Episcopos diversarum provinciarum dentur iudices à Primato, cujus in provincia sedet locus, de quo disputatur. Cum autem proprius Episcoporum Iudex Metropolitans sit, certe Primas Metropolitans videtur. At vero Innocentius III. apud Bosquetum in *ejus geo-*

113 pag. 60. inquit: "apud nos hæc duo nomina Primas, & Patriarcha pene penitus idem sonant, cum Patriarchæ, & Primates teneant unam formam, licet eorum nomina sint diver-
sa." Eadem occurrit in apocryphis literis Clementis, Aniceti, Anaclei, Lucii PP., quæ apud Gratianum extant *can. 1. & 2. dist. 80.*, & *can. 1. & 2. dist. 99.* Denique qui alium à Patriarcha, & Metropolita Primatem faciunt, nituntur canone Concilii Chalcedonensis apud Labbæum *tom. 4. col. 1686. ed. Venet.*, quo habentur hæc: "Si autem cum ipsius provincie, Metropolitanæ Episcopus, vel clericus controversiam habeat, diæcesis Exarchum adeat, vel Imperialis Urbis Constantinopolis thronum." Primas igitur alius est à Metropolita, & alius à Constantinopolitano Episcopo, hoc est Patriarcha. Pauca de hac controversia dicam. Cum primum Ecclesia Primatis vocabulum usurpare cepit, eo significavit Metropolitam. Episcopis Arclatensi, & Viennensi de Primatus honore contendentibus Taurinense Concilium *an. 397. can. 2.* apud eundem Labbæum *tom. 2. col. 1535.* ita respondit: "qui ex iis approbaverit, suam civitatem esse metropolim, is totius provincie honorem, Primatus obtineat." Ita Africani Primates Metropolitæ erant, & ita Primas Metropolita est in *Cap. 3. de Fbr. competen.*, quod ex Africano Concilio desumptum est. Sed postea Primatis vox traducta est ad Patriarchas, & novo hoc sensu vox hæc usurpari primum cepit in falsis decretalibus Clementis, Aniceti, Anaclei, Lucii, quæ sunt in *can. 1. et 2. dist. 80.*, & *can. 1. et 2. dist. 99.*: forte quod Auctor earum decretalium nullum discrimen fecit inter Exarchum, aut Primatem diæcesis, qui Patriarcha est, interque Primatem provincie, qui est Metropolita. Mirum autem videri non debet, quod aliquis à Metropolita iudicio provocare posset vel ad Primatem diæcesis, hoc est Patriarcham, vel ad Constantinopolitanum Antistitem, uti sanctum est canone Concilii Chalcedonensis. Nam id peculiari jure, & extra ordinem datum erat Episcopo Constantinopolitano, ut in causis non suorum Metropolitanarum per Orientem primo iudicio decerneret; quod patet exemplo Flaviani Patriarchæ Constantinopolitani, qui-judice dedit in causa Ibae Metropolitæ Edesseni, qui suberat Patriarchæ Antiocheno, uti constat ex Concilio Chalcedonensi *act. 10. col. 507. et seq. tom. 2. collect. Harduini.*

§. XXXIX. Metropolita uni præerat provincie, & Episcopis, qui ea comprehenduntur. Dignitatem hanc ante Concilium Nicænum viguisse compertum est (1),

multique sunt viri docti, & graves, qui ejus originem repetunt ab Apostolis, à quibus hujusce dignitatis, & juris non obscura relicta sunt monumenta, ut recte status Ecclesiasticæ Hierarchiæ constitueretur (2). Metropolitæ nomen à metropoli procedit, quæ est urbs provincie caput. Qui in ea civitate Episcopatum gerebant, dicti sunt Metropolitæ, ac deinceps etiam Archiepiscopi, quod post-tremum vocabulum etsi olim latius pateret, tamen lapsu temporum translatum est ad eos, qui provincie uni essent præpositi, quales Metropolitæ sunt. Itaque ratio, & mos hominum fecit, ut Metropolitica dignitas hæreret civitati, quæ in provincia habebat principatum, & ad quam omnes confluebant, postea à sacris canonibus jura, & privilegia dignitati consentanea fuere attributa (3).

(1) Fuisse Metropolitas ante Concilium Nicænum, perspicuum est ex ipsius Concilii *can. 6. et 7. tom. 2. col. 35. collect. Labbæi.* Idem colligitur ex Epiphanio *Advers. Hæres. lib. 2. tom. 2. hæc. 48. n. 1. ed. Petavii Paris 1622.*, Athanasio *de Senten. Dionysii n. 5. t. 1. pag. 194. ed. Patav. an. 1777.* atque ex Concilio Illiberitano *can. 58.* apud Labbæum *tom. 1. col. 999. ed. Venet.*, ubi memoratur *prima cathedra*, quæ Metropolitæ est.

(2) Speciem satis clarum, & expressum metropolitice dignitatis Apostoli deperunt in Tito, & Timotheo, quorum alteri omnes in Cretâ Insula ecclesias, alteri totam Asiam provinciam commissam fuisse constat. Vid. Chrysostomum *Hom. 2. in Tit. & hom. 1. in 1. Timoth. pag. 547. & 737. t. 11. opp. ed. Montfalconii Paris.*; atque Eusebium *Histor. Eccles. lib. 3. cap. 4. pag. 90. edit. Valesii Cantabrigiæ 1720.* Idem de successoribus Timothei, & Titi testatur ipse Eusebius *lib. 5. c. 4. p. 168.*, de Polycrate, qui Asiæ Episcopus, de Philippo, qui omnibus cretæ Insulæ Ecclesiis, de Ireneo, qui Galliæ, de Palma, qui Ponto, de Theophilo Cæsariensi, & Narcisso Hierosolymitano, qui Palestinæ Episcopis præfuit, *lib. 4. c. 23. et lib. 5. c. 23. p. 143. & 190.* Ac meo quidem iudicio ita componi videntur posse vetus illa questio, num Metropolitica dignitas ab Apostolis, an post eorum statum ab Ecclesia fuerit instituta. Ejus certe speciem ab Apostolis est relictum; sed res demum

omnis consecutis temporibus absoluta, & perfecta est. Viden-
 dus Usserius de Orig. Episcop. & Metropolit. Beveregius Cod. can.
 vindicat. lib. 2. cap. 5. num. 12. de Marca Concord. sacerdot. &
 imper. lib. 6. cap. 1. num. 3. Thomassinus Vet. et nov. Eccles.
 discipl. lib. 1. par. 1. cap. 2. Mamachius Orig. et antiq. Chris-
 tian. lib. 4. cap. 4. §. 5. num. 4. pag. 355. tom. 4. Ceterum Me-
 tropolite vocabulum recentius est, & qui deinceps eo nomine
 appellati sunt canone 37. Apostolorum apud Cotelierum PP.
 Apostol. tom. 1. pag. 446. Anstela dami 1724. dicuntur *episcopi*,
 & *metropolitani*, Concilio Sardicensi can. 9. apud Labbæum tom. 2.
 col. 676. Episcopi Metropolis, Augustinus Brevic. collect. 3.
 cap. 16. t. 9. col. 570. ed. Venet. 1733. Principes, atque in
 Concilio Carthaginensi III. can. 26. apud citatum Labbæum
 tom. 2. col. 1493. statum est, ne primus Antistes, alio nomine,
 quam *primus de his Episcopus* vocaretur. Cumque apud Afros
 hæc dignitas, excepta Ecclesia Carthaginensi, quæ in tota Afri-
 ca primatum habebat, non hereret certæ Sedi, sed in provin-
 ciam regeret, quæ senior ordinatione erat, factum hinc est ut qui
 provincia præerat *Senes* appellarentur. Ita Xantippus Numidiæ
 Primas semel atque iterum *Senes* appellatur in Concilio Afri-
 cano cap. 67. apud Pitheum Codex Canon. vet. Eccles. Roman.
 pag. 261. Paris. 1687; & pluries etiam eodem vocabulo utitur
 Augustinus ep. 64. 65. 141. col. 153. 154. 456. tom. 2. edit.
 Maurini. Venet. 1729.

(3) Concilium Antiochenum can. 9. apud Labbæum tom.
 2. col. 590. "Episcopus, inquit, qui sunt in unaquaque provin-
 cia, scire oportet, Episcopum, qui præest metropoli, etiam
 curam suscipere totius provincie, eo quod in metropolim un-
 dequaque concurrunt omnes, qui habent negotia." Et hæc
 etiam spectat Concilium Taurinense can. 2. apud eundem Lab-
 bæum tom. 2. col. 1385. Concilium Calcedonense can. 12. et 17.
 tom. 4. col. 1687. ejusd. collect.; Concilium Trullanum can. 38.
 col. 136. et tom. 7.

§. XXXX. Metropolita jurisdictionem habet in
 omnes suæ provincie Episcopos, quos suffraganeos
 vocat. Quare supplet eorum negligentiam (1), eos-
 que vocat ad synodum provincialem (2), inquiri
 in absentiam, atque ad residendum compellit (3),
 negligentes ad officium cogit, jus dicit inter eos,
 qui à Suffraganeorum judicio ad se provocant (4),
 denique in tota provincia Crucem præferet, in-

signe jurisdictionis suæ (5).

(1) Synodus VII. in can. *Cam simus c. 9. qu. 3.*, Conci-
 lium Lateranense III. can. 8. apud Labbæum tom. 13. col. 421.
Cap. Licet de Supplen. neglig. prelat., cap. 7. de Offic. ord.,
 Conc. Trident. Sess. 24. cap. 20. de Reform.

(2) Can. 6. dist. 18., Conc. Trident. sess. 24. cap. 2. de
 Reform.

(3) Conc. Trident. Sess. 23. cap. 1. de Reform., Pius IV.
 in Bulla *De salute gregis*, 12. pag. 36. tom. 4. par. 2. Bulla-
 rii. Hodie tamen Episcopi siæc venia Summi Pontificis à
 suis Ecclesiis abesse non possunt Benedictus XIV. in Const.
Ad universæ 18. de Residen. episc. tom. 2. ejus Bullar. pag.
 78. ed. Rom. 1754.

(4) Cap. 11. de Offic. judic. ordin., Cap. 3. de Appellat.
 in 6. Videnda tamen ea de re est Constitutio *Ad militantis 48.*
 itemque Constitutio *Romanæ Curiae 115.* Benedicti XIV. in ejus
 Bullar. tom. 1. pag. 81. et 285., ubi certus est definitus appel-
 lationum modus, ne quid ex iis damni oriatur.

(5) *Clement. Archiepiscopo de privi.*

§. XXXXI. Majores tamen causæ criminales Epis-
 coporum, in quibus de eorum depositione agitur, ad
 judicium pertinent Romani Pontificis (1), minores
 ad Concilium provinciale (2). Olim Metropolita lustrare
 etiam poterat dioceses Suffraganeorum suo-
 rum (3), nunc non possunt, nisi causa in provincia-
 li synodo cognita, & probata sit (4). Atque hæc quidem
 omnia pertinent ad præfecturam, & eminentiora
 jura, quæ supra Episcopos insunt in Patriarchis,
 & Metropolitanis. Nam ipsi habent etiam in diocesi
 sua jura Episcopalia, quæ sibi cum reliquis
 Episcopis communia sunt.

(1) Vetus est, sed jam à multis explosa, atque ejecta ca-
 lumnia, quod falsæ decretales Isidori majores criminales Epis-
 coporum causas Romani Pontificis judicio servaverint. Hæc can-
 tilena est hæreticorum, atque eorum omnium, quorum in Se-
 dem Apostolicam insigne odium est, hoc nobis præter ceteros
 obijciunt Febronius, & Eybelius, & hoc item Institutionibus

non multis ad hinc annis editis Cavallarius *par. 1. cap. 8. §. 4.* Sed quæ magis frigida, & jejuna calumnia excogitari poterit, cum exploratissimum sit, idque etiam fateat Blendellus, homo videlicet et numero hæreticorum, Isidorianas decretales nulum novum jus induxisse, sed omnes esse excerptas ex sententiis Sanctorum Patrum, ex veris Summorum Pontificum post Sificium constitutionibus, canonibus conciliorum, Romanis legibus, & disciplinam comprehendere, quæ jam obtinebat. Rõvera majores cause, quæ ad Episcoporum accusationes pertinent, jam ante Isidorum servatz erant judicio Sedis Apostolicæ, sine cujus consensu definiti non poterant, uti constat in primis ex S. Leone *ep. 6. c. 5. col. 622. ep. 13. col. 678.*, & *ep. 14. col. 682. r. 1. opp. ed. Ballerin.*, atque ex S. Gregorio *ep. 7. & 26. lib. 3. col. 630.*, et *650. ep. 3. 24. et 63. lib. 6. col. 794. 809. 838. tom. 2. ed. Maurin. Paris. 1705.*, & jam ante Zosimus *ep. 1. ad Episc. Gall. apud Constantium col. 938.* graviore Episcoporum causas Summi Pontificis judicio servatas declaraverat, cum scriberet: "Ad cujus (Petroclii, Arelatensis Vicarii Apostolici) notitiam, si quid illic negotiorum emerisset, referri censemus, nisi magnitudo causæ etiam nostrum requirat examen." Quo etiam spectat ejusdem Zosimi *communitorium* apud eundem Constantium col. 931., ubi describitur Sardicensis Canon de appellationibus ad Sedem Apostolicam. Vide *Notam 4. ad §. XVI. et Notam 4. ad §. XVIII. Tit. IX.*, & vide cl. Blesium de *Collect. Canon. Isidor. Mercator. cap. 9. pag. 93. et seq.* ubi tota hæc materia solide, & erudite pertractatur.

(2) Conc. Trident. *Sess. 24. cap. 5. de Reform.*

(3) *Cap. 1. de Censib. in 6.*

(4) Conc. Trident. *Sess. 24. cap. 3. de Reform.*, Urbanus VIII. *Const. Exponi nobis 370. tom. 6. part. 1. pag. 277. Ballar.*

§. XXXXII. Omnes Patriarchæ, & Metropolitanæ, præter cetera pontificalia ornamenta, habent pallium, cujus origo à divisione ecclesiasticarum provinciarum videtur repetenda, eo præsertim tempore, quo Sacerdotes à Diaconis, à Sacerdotibus Episcopi, atque inter eos qui principem obtinebant locum, vestibus distingui cœperunt. Neque enim aliud, præter pallium, videtur occurrere ornamentum genus, quo Episcopi inter se discernantur (1). Est au-

tem pallium fascia lanea candida (2), tres circiter digitos lata, in modum circuli contexta, quæ humeros cingit, habetque ab utraque parte lineas in pectus, & humeros impendentes cum sex sericis, nigrisque crucibus intextis, tribusque aciculis aureis consuitur, & alligatur (3). Sumitur ex altari, ubi conditum est B. Petri corpus, ideoque ex eodem Petri corpore sumptum dicitur, ac per ipsum plenior Patriarcharum, & Metropolitanarum potestas designatur (4). Olim à Sede Apostolica vicariis, ut plurimum, tribuebatur (5); nunc ab ea datur omnibus Patriarchis, & Metropolitanis (6).

(1) In tanta originis pallii obscuritate hæc ceteris probabilior conjectura videtur, quæm tradit Carolus Gagliardus *Instit. Jur. Canon. lib. 1. tit. 17. num. 3.* Cardinalis Baronius *ad an. 336. num. 65. pag. 291. tom. 4. edit. Lucæ*, pallium ab Ecclesia inductum putat exemplo Rationalis, & Superhumeralis, cujus mentio est in *Exodo cap. 28. vers. 4.*, & quo tantum Summus sacerdos, alius præterea nemo, utebatur. "Ita, inquit, in Christianæ Religionis Sacerdotio genus illud inducitur, quod pallium dicimus, Summi tantum Pontificis cæsus, sit usui, ab eo tamen cum pluribus Episcopis magna ex causa communicatum." Certe, ut est à Mamachio animadversum *ad Auctor. opusc. Quid est Papa? ep. 3. n. 10. tom. 1. pag. 228.* jam usque à primis nominis christiani temporibus Romani Pontifices Metropolitanarum dignitatem indicium quibusdam firmare, ac roborare consueverunt; atque inter hæc indicia pallium esse, nemo inficiabitur. Præclare S. Gregorius M. *lib. 2. ep. 22. ad Univers. Illyric. Episc. pag. 117. tom. 7. edit. P. in et. 1770.* de Joanne electo cunctis suffragiis Episcopo Justinianæ primæ loquens: "juxta postulationis vestræ desiderium, inquit, prædictum Fratrem, & Coepiscopum nostrum in eo, in quo est, Sacerdotis Ordine constitutus, nostri assensus, auctoritate, firmamus, ratamque nos ejus consecrationem habere, dirigentes pallium indicamus." En pallium firmati à Sede Apostolica Archiepiscopatus indicium. Qui pallium Patriarcharum, & Metropolitanarum imperatorum fuisse ornamentum, atque ab Imperatoribus Ecclesie concessum putant, ii nituntur fundamentis, quæ eruditorum omnium judicio falsa sunt. Hujus generis est certe rescriptum Valentiniani III., quod habet Agnellus *lib. Pont. in vit. S. Maxim. p. 84. ed. Mutin. 1708.*, idque late demonstrant Baronius *ad an. 432. n. 94. Tom. 1.*

seqq. p. 446. seq. t. 7. ed. Lucae, Schelestratus *Antiqu. eccles.* seqq. p. 446. seq. t. 7. ed. Lucae, Norisius *Dissert. hist. de Symmacho*. 4. cap. 5. num. 7., Norisius *Dissert. hist. de Symmacho*. V. cap. 10., Christianus Lupus *Dissert. 2. de Africana Ecclesie Roman. appellat.* c. 8. pag. 176. & seq. opp. tom. 8. ed. Venet. 1727., Bacchinius in *praefat. ad laudatum Agnelli Librum* pag. 20. num. 12. & seq., ac de *Eccl. Hierarch. origin. par. 3. pag. 378. et seq. ed. Mutinae an. 1703.* Multos in errore induxit pallii vocabulum, quod erat generale nomen indumenti, quo omnes utebantur, & quo toto corpore tegebatur. Sed quis ex eo conficiat, omnino simile fuisse pallium, quod ornamentum loco conceditur Patriarchis, & Metropolitibus, ut ab Episcopis fuisse productum multi quoque pallium initio usque ad talos fuisse productum multi tradiderunt ex eo, quod *lib. 15. Annal. n. 5. t. 2. pag. 108. edit. Paris. an. 1687.* narrat Zonaras, Anastasium Germani Patriarchae vestigiis insistentem ejus omophorion calcasse, ut ita eum moneret, ne propteraret; sed, ut recte est a Christiano Lupo in *cit. dissert. de Africana Eccles. appell. c. 7. p. 174. t. 8. opp. ed. cit. animadversum*, eo loco Zonaras loquitur de stola, hoc est de manicata veste talari, non autem de pallio, quod tantum intra Ecclesiam gerebatur. At vero Anastasius S. Germani vestem extra Ecclesiam calcavit.

(2) Die S. Agnetis Virginis, qui est dies 21. Januarii, in ejusdem Agnetis templo in via Nomentana singulis annis duo candidi agni offerri, ac benedicti soleat, cum in Missa impetratur Agnus Dei, deincepsque Apostolicis Subdiaconis traduntur, atque in aliquo sanctimonialium monasterio nutriuntur, donec suo tempore rondeantur. Ex ea vero lana permixta reliquae lane, cum in filum deducta fuerit, pallia conficiuntur.

(3) Antiquam pallii formam describit Innocentius III. *lib. 1. Myst. miss. cap. 63. tom. 1. p. 334. Colon. 1574.* his verbis: "Fit enim pallium de candida lana contextum, habens desuper circulum humeris constringentem, & duas lineas ab utraque parte dependentes, quatuor autem cruces purpureas ante, & retro, a dextris, & a sinistris, & a sinistris est duplex, & simplex a dextris." Nunc sex cruceae sunt, & quae nigri coloris. Vid. Card. Bona *Rev. Liturgic. lib. 1. cap. 24. §. 16. tom. 2. pag. 272.*, & Sala in *not. 1. pag. 275. Laurin. 1749.*

(4) *Cap. 4. de Elect.*

(5) Temporibus injuria perierunt antiquiora monumenta, quorum ope statui certo possit, quo primum tempore Romani Pontifices Metropolitibus Pallium attribuere coeperint. Hoc certum est, Symmachum, qui initio VI. saeculi Pontificatum gessit,

illud concessisse Theodoro Laureacensi, uti patet ex ejus *ep. 11. apud Labbeum tom. 5. concil. col. 440.*, cumque illud Pontifex se *instalgere dicat more majorum*, facile intelligitur, pallii à Sede Apostolica obtinendi jam tunc fuisse more plane veterem. Vigilus Auxanius Arelatenis Episcopo *ep. 7. apud eundem Labbeum tom. 5. col. 1301.* pallium dedit, *sicut decessori tuo*, inquit. *Prædecessor noster sanctæ recordationis Symmachus legitur concessisse.* Unde intelligimus, & Cæsario, qui fuit decessor Auxanii, pallium à Symmacho fuisse concessum. Eodem VI. saeculo Pelagius I. cum Vicarium Apostolicum creasset Sapaudum Episcopum item Arelacensem litteris ad eum datis an. 557. apud eundem Labbeum *tom. 6. col. 477.* pallium etiam ei se attribueri dixit, *ut in tanto loci fastigio constitutus præclara quoque habitu decoraretur.* Hoc etiam referendus est Rabanus de *Instit. cleric. l. 1. c. 23. t. 6. opp. p. 8. ed. Colon. Agrip. 1626.* cum ait: *super hæc autem omnia Summo Pontifici propter Apostolicam vicem pallii honor decernitur.* Petrus de Marca *Concord. Sacerdot. & Imper. lib. 6. c. 7. n. 1.* ut suam de Gallicano pallio à Romano distincto sententiam confirmet, statuit, ætate Gregorii M. solum Arelacensem Episcopum illud in Gallia gestasse. Sed ex vita Desiderii Viennensis Archiepiscopi apud Henschenium, & Papebrochium ad diem 23. Maii *tom. 5. Act. SS. pag. 252. Antuerpia an. 1685.* manifestum est, eum quoque "cum Archiepiscopus factus est, ex more Romam misisse pro adipiscendo Sedis Apostolicæ pallio." Quibus ex verbis intelligimus, Desiderium non primum fuisse Viennemensem Episcopum, qui à Sede Apostolica pallium postulavit. Ex eodem loco deprehenditur, quam falsa sit sententia Petri de Marca de *Concord. Sacerdot. & Imper. lib. 6. cap. 6.*, qui ait, Romanos Pontifices summam in mittendis palliis ad Episcopos Gallicanos curam adhibuisse, ut jus Metropolitanicum à Vicariatu Sedis Apostolicæ ortiri videretur, atque ut iis novum jugum, novaque servitus imponeretur. Non enim pallium sua sponte offert Gregorius, ut jugum aliquod imponat, sed ipse Desiderius à Gregorio postulat de more, quod indicat antiquam consuetudinem; cujus mentio est etiam apud ipsum Gregorium *lib. 4. ep. 1. col. 682.*, & clarius *ep. 11. lib. 9. col. 937. tom. 1. ed. Maurin. Paris. 1705.* Revera tantum abest, quod rectissime est à Gravesonio *Histor. Eccles. sec. IX. collig. 6. tom. 3. pag. 202. edit. Venet.* observatum, "ut Summi Pontifices curam in mittendis ad Galicanos Præsules palliis adhibuerint, ut, potius ferventibus Regum precibus, & ardentibus Episcoporum votis indocerentur ad usum pallii Episcopis concedendum, Quod si Romani Pontifices per usum Pallii novam servitutem

Episcopis imponere intendissent omni procul dubio nec Reges, in gratiam Metropolitanorum suorum unquam istud pallium à Romanis Pontificibus postulassent; nec Metropolitanis novam, & insolitam hanc servitutem sibi imponi passi fuissent, nedum amibissent. « Par est sententia eorum, qui olim sine Imperatoris auctoritate pallium à Romano Pontifice concedi potuisse negant, ex eoque numero est etiam Dominicus Cavallarius *Instit. Jur. Canon. par. 1. cap. 9. §. 2.* Nam hæc sententia nititur rescripto Valentiniani III., & nititur errore, quod ecclesiasticum pallium imperatorum ornamentum fuerit. Vid. Christianum Lupum *cit. dissert. de African. Eccles. Roman. appellat. cap. 8. pag. 176.* Bianchium della Potestà *della Polizia della Chiesa lib. 3. cap. 2. §. 2. 3. 4. tom. 5. par. 1. pag. 178. et seq.* Bonam *Res. liturg. lib. 1. cap. 24. §. 16., & Salam in not. pag. 272. et seq. tom. 2. ed. Taurin. 1749.*

(6) Grecis Episcopis commune pallium est, quod quemadmodum eveniret, narrat Liutprandus in *Legatione 11. Constantinopolitana ad Nicephorum Phocam nomine Orthonis apud Muratorum Scriptor. Res. Ital. tom. 2. pag. 488.* ubi inquit: « Romanus Imperator filium suum Theophylactum Eunuchum Patriarcham constituit: cumque eum Alberici cupiditas non lateret, missis ei muneribus satis magnis, effecit, ut ex Papæ nomine Theophylacto Patriarchæ literæ mitterentur; quæ auctoritate ipse cum successoribus eius absque Paparum permissu pallii uterentur. Ex quo turpi commercio vituperandus mos inolevit, ut non solum Patriarchæ, sed etiam Episcopi totius Græciæ palii utantur. Quod quam absurdum sit, censore opus non est. » Consulte eundem Liutprandum, qui hoc Alberici facinus narrat, *de reb. Europ. lib. 3. cap. 12.* apud Duchesium *t. 3. Histor. Franc. p. 498.* Ceterum VIII. dumtaxat ex eunte sæculo obtinere cepit consuetudo, ut omnibus indiscriminatim Archiepiscopis pallium concederetur, ut colligi potest ex *tom. 2. operum posthum. Mabillonii, ubi occurrit dissertatio Theodorici Ruinart de Pallio Archiepiscopali cap. 11. pag. 457.* Multa autem præter auctores, quos modo indicavimus, de pallio scriperunt Petrus de Marca *Concord. sacerdot. et Imper. lib. 6. cap. 6. et 7.* Nicolaus de Bralton *dissert. de Pallio, Patres Maurini in S. Gregorin. lib. 3. ep. 28. col. 518. t. 2. ed. Paris. 1705.* locisque aliis earundem epistolarum, Dominicus Georgius *de Liturg. Rom. Pontif. t. 1. p. 210. et seq.* aliique complures. Ac videnda in primis est *Consuetudo Rerum ecclesiasticarum 60. Benedicti XIV. tom. 2. ejus Bullar. p. 294. laud. edit.*, ubi multa habentur de pallio, quæ ad recentiores pertinent disciplinam.

§. XXXIII. Solus Romanus Pontifex, cujus potestas nullam habet definitam regionem, cujus terminis septa teneatur, pallio ubique utitur, & semper; ceteri non nisi intra fines suæ jurisdictionis, & statim, certisque diebus, cum pontificalia conficiunt; scilicet die natali Christi Servatoris, die S. Stephani, S. Joannis, Circumcisionis, Epiphaniæ, Palmarum, feria V. in cenâ Domini, in Sabbaro sancto, in Paschate, & feria secunda, ac tertia post Pascha, Dominica in albis, in Ascensione Domini, in Dominica Pentecostes, in festo Corporis Christi, in navitate S. Joannis Baptistæ, in festis omnium Apostolorum, ac quatuor diebus festis B. Mariæ Virginis, nimirum Purificationis, Annuntiationis, Assumptionis, & Nativitatis, in commemoratione omnium Sanctorum, in dedicatione Ecclesiarum, in præcipuis festis diebus Ecclesiæ Archiepiscopalis, in ordinatione Clericorum Episcoporum in consecratione & Virginum, & in die anniversaria, quam Archiepiscopus celebrat, suæ consecrationis, dieque item anniversaria dedicationis Ecclesiæ (1).

(1) *Cap. 4. et 6. de Auctor. et usu pallii ibiq. Glos., & Pontificale Romanum par. 1. tit. de Pallio.*

§. XXXIV. Pallio ita est adjunctum munus Archiepiscopale, ut eo nondum accepto ne Archiepiscopi quidem nomen quis mereatur (1), neque synodum provincialem indicere possit, neque chrismâ conficere, neque Episcopos consecrare, neque alia obire munera sive Metropolitana, sive Episcopalia (2). Petendum est intra tres menses ab exacta consecratione, & quidem enixis precibus, si ve, ut in more est, *instantèr, instantius instantissime* (3), à Summo Pontifice in Consistorio Cardinalium; petit per se ipsum, si in Urbe sit, Archiepiscopus, si absit, per Procuratorem. Ante

quam detur, exigitur juramentum fidei, & obedientie erga Summum Pontificem (4), præsentem in Urbe datur à primo Diacono Cardinali, absentem ab aliquo Archiepiscopo, cui Summus Pontifex rem commisit.

(1) *Cap. 3. de Auctor. et usa pallii.*

(2) *Cap. 28. §. Super eo de Elect.*

(3) *Can. 1. et 2. dist. 100. Vide Nicolaum de Brillon cit. dissert. de pallio cap. 12.*

(4) Formulam juramenti, quod absentis Archiepiscopi Procurator præstare debet, habes in *cit. Constit. Rerum ecclesiasticarum Benedicti XIV.*

§. XXXV. Ita autem pallium adhæret personæ Archiepiscopi, ut neque alteri commodari possit, & secundum, ac tertium petendum sit, si quis iterum, ac tertio Ecclesiam mutet (1). Denique ubi Archiepiscopus sepelitur, cum eo simul pallium, vel pallia, si plura accepit, humanda sunt (2). Singularem privilegio Cardinalis Episcopus Ostiensis, cum Romanum Pontificem consecrat, pallium utitur (3), & beneficio etiam Sedis Apostolicæ quibusdam Episcopis pallii usus concessus est (4).

(1) *Cap. 4. de Postulat. Prælat. ibique Glossa in fin.*

(2) *Cap. 2. de Auctor. et us. pal.*

(3) *Vid. Card. Petra tom. 5. ad Const. 3. Pii II. sect. ultic. & Catalanum in Comment. ad Pontific. Rom. par. 1 tit. 14. §. 3. num. 5. pag. 239.*

(4) Ita Arcinio Episcopo pallium dedit Clemens XII. *Const. Insignes 14. tom. 13. pag. 103. Bullari*, & ita quibusdam aliis Episcopis ab aliis Summis Pontificibus similiter pallii ipsius usus concessus est.

SECTIO IV.

De Coadjutoribus.

XXXVI. Coadjutorum officium, & origo. XXXVII. & XXXVIII. Eorum species; & quis eos constituit.

De Episcopis nunc pro eorum jurisdictione rediret oratio, sed quoniam uno loco comprehendimus universam eorum potestatem tum ordinis, tum jurisdictionis, pergimus ad reliquos Magistratus, atque ad Ministros, quorum est Episcopis in dioceses regimine opitulari. Sit initium à Coadjutoribus. Senio, aut mala valetudine confectos Episcopos, aliosque Ecclesie ministros de gradu dimovere injustum, atque inhumanum visum est. Ergo ab antiquis temporibus instituti sunt Coadjutores, qui impedito Antistiti subsidium compararent, ejusque vicem sustinerent. Primum Coadjutorum Episcoporum exemplum præbere videtur Ecclesia Hierosolymitana, ubi Coadjutor datus fuit Alexander Narciso Hierosolymitano Episcopo, qui annos natus erat centum, & viginti (1). Sed illustre præcæteris est exemplum Augustini, qui Valerio Episcopo Hipponensi male valetudinis, senilique causa coadjutor accessit (2).

(1) Primum hoc alicujus coadjutorum exemplum esse judicat Henricus Valesius in *Euseb. lib. 6. cap. 11. pag. 268. ed. Cantabrig. an. 1720.* Sed multa deinceps exempla coadjutorum occurrunt. Theotecnus Episcopus Cæsariensis sibi Anatholium coadjutorem adscivit; & successorem designavit, & ambo communi studio Ecclesie præfuerunt, ut testatur Eusebius *Hist. lib. 7. cap. 32. pag. 370. ed. Valesii Cantabrig. 1720.* Maximum simul cum Macario Episcopo Hierosolymitanam seise scribit Sozomenus *Hist. lib. 2. cap. 20. pag. 70. cit. ed. Valesii*; & Orionem Episcopum Palæsticensem sibi coadjutorem, & successorem Siderium elevisse tradit Synesius *ep. 67. pag. 209. ed. Petav. Paris. 1633.* Theodoritus *lib. 5. cap. 4. pag. 197. cit. ed. Valesii* memorat Joannem Episcopum Apamensem, qui coadjutorem habuit Stephanum, & Ambrosium, sive potius auctor epistolæ de *Causa Borasi tom. 3. opp. S. Ambrasi col. 1093. cit. Maurin. Ven. 1751.* Senecioem, qui Basso Episcopo coadjutor fuit.

(2) Possidius in *Vit. August. cap. 8. col. 262. tom. 10. opp.*

S. August. ed. Venet. an. 1733. Et Augustinus quidem, vivo adhuc Valerio, Episcopus ordinatus est; quamobrem ei scrupulus animo insedit, ut ipse ait *ep. 213. col. 790 tom. 2. ed. cit.*, "adhuc in corpore positio beate memoriz Patre, & Episcopo meo Sene Valerio Episcopus ordinatus sum, & sedi cum illo, quod Concilio Nicæno prohibitum fuisse nesciebam, nec ipse sciebat. Hinc Eraclium collegam elegit, at Episcopum non ordinavit: *Quod reprehensum est*, inquit, *loc. cit.*, in meo *reprehendi in filio meo. Eris Presbyter, uti est, quando Deus voluerit, futurus Episcopus.* Spectat Augustinus ad Nicænum canonem 8., quo cautum erat, ne duo in una urbe essent Episcopi; verum hic canon non obtinebat, cum iusta erat causa, propter quam duo in una civitate Episcopi constituerentur, uti ostendant exempla, quæ paulo ante indicavimus.

§. XXXXVII. Dantur Coadjutores vel ad tempus, quamdiu scilicet vitæ usura fruitur Prælatum, quem vis adversa morbi, aut senectutis suum munus exercere vetat; vel perpetuo, qui nimirum mortuo succedunt. Uterque coadjutor Episcopis non nisi à Summo Pontifice dandus est (1); ceteris beneficiorum Rectoribus etiam Episcopus Coadjutores ad tempus constituit (2).

(1) *Cap. unic. de Cleric. ægot. in 6. Concil. Trident. sess. 25. cap. 7. de Reform.*

(2) *Concil. Trid. loc. cit. cap. 3. & ult. de Cleric. ægot.*

§. XXXXVIII. Nunc, qui Episcopis dantur, coadjutores sine jure futuræ successionis, dicuntur *suffraganei*, quales habet Episcopus Episcopus Ostiensis, atque Episcopus Sabinus, alique præsertim in Germania Episcopi, quorum dioceses tam late patent, ut his adjutoribus opus habeant ad Episcopale munus recte exercendum. Hi sunt Episcopi insigni titulo *in partibus infidelium*, uti sunt etiam Episcopi coadjutores, qui jus habent succedendi. Utrique enim decorantur ordine Episcopali, ut ea peragant, quæ hujus ordinis propria sunt (1).

(1) Vide Andreuocium *Hierarch. Eccles. tract. de Episcop. titular.*, & Benedictum XIV. *de Synod. dioces. lib. 13. c. 14.*

SECTIO V.

De Chorepiscopis.

XXXXIX. Chorepiscoporum, L. Eorum potestas, officium, & ordo.

§. XXXIX.

Quemadmodum Episcopi, cum propter morbum, aut ingravescentem ætatem suo recte munere fungi non poterant, in Civitate Coadjutores habebant, ita cum nimis late patebat diocesis, in pagis, atque oppidis longe dissitis habebant Chorepiscopos adjutores, & administros laborum suorum. Dicuntur Chorepiscopi, quasi *ἱεροποι* hoc est *ruris* Episcopi. De his quæri solet, num Episcopi, an tantum Presbyteri fuerint; sed longe probabilior est sententia illorum, qui eos meros Presbyteros fuisse arbitrantur (1).

(1) Episcopus Chorepiscopos fuisse putant Henricus Hammondus *disc. 3. contr. Blondell. c. 8. per tot. præsertim §. 41. 42. 43. pag. 164. Londini 1651.*, Guillelmus Beveregius *Not. in conc. Antyr. can. 13. in Pandect. Canon. tom. 2. p. 175. Oxonii 1672.* Josephus Bingham. *Orig. eccles. lib. 2. cap. 14. §. 4. tom. 1. pag. 197.*; atque hi quidem præsertim nituntur Athanasii loco *Apolog. contr. Arian. tom. 1. opp. pag. 158. ed. Patavii an. 1777.*, cujus hæc verba sunt: "Marcothes regio est, & Alexandrina, in qua nunquam Episcopus fuit, aut Chorepiscopus; sed universæ illius regionis Ecclesie Alexandrino parent Episcopo. Presbyteri autem singuli suos vicos habent maximos, qui decem circiter sunt, imo plures numero. Apertum hic quidem discrimen inter Chorepiscopum, & presbyteros constituitur; sed nullam equidem video causam, propter quam hoc discrimen potius ad ordinem, quam ad officium, & jurisdictionem referendam videatur. Atqui Athanasius minime adversarius est nobis, si dicamus, unum, & eundem fuisse ordinem chorepiscoporum, & presbyterorum, dissimile tamen officium, & dissimilem jurisdictionem. Rectius igitur Franciscus Turrianus *Not. in cap. 14. Conc. Nic. Arab. apud Labbæum tom. 2. Tom. 1.*

Concil. col. 317., Antonius Augustinus *Epit. jur. canon. par. 1. lib. 6. tit. 1. cap. 3. & seq. pag. 259. tom. 5. opp. edit. Luc. 1770.*, Ludovicus Thomassinus *Vet. ac nov. Eccles. discipl. p. 1. lib. 2. cap. 1.*, Natalis Alexander *Histor. Eccles. sac. IV. Append. ad dissert. 44. quat. un. t. 4. pag. 649*; ibique Mansius in *not. pag. 653. ed. Venet. 1676.*, Chorepiscopus Præbytero fuisse contendunt, nisi præsertim canone 8. Concilii Nicæni *tom. 2. col. 58. collect. Labbei*, & canone 10. Concilii Antiocheni *tom. 2. col. 590. ejusd. collect. Labbei*; ex quibus manifestum est, Chorepiscopus Episcopos non fuisse. Quod etiam, re diligenter cognita, & expensa, definitum est, uti patet ex Capitularibus Regum Francorum apud Baluzium *tom. 1. col. 233. ed. Venet. an. 1772.* Cum enim Carolus M. ea de re Legatos misisset ad Leonem III. Pontificem, responsum est, Chorepiscopus meros esse Præbyteros, idcoque irritum esse quidquid ipsi gesserant proprium ordinis Episcopalis. Quod probant Ratisbonensis Concilii Patres apud Sirmondum *Cone. Gall. t. 2. p. 239. & seq. Paris. 1629.*; ac deinceps etiam Synodus Parisiensis an. 829. *lib. 1. cap. 27. loc. cit. pag. 102. tom. 2.* respondit, nihil eorum, quæ ad Episcopalem ordinem pertinent, fieri à Chorepiscopis posse. Interdum vero Chorepiscopi etiam erant Episcopi, quod recte observant Casasutius *Notit. concil. cap. 8.*, Petrus de Marca *Concord. sacerdot. et imper. lib. 2. cap. 13.*, Bellarminus de *Cleric. lib. 1. cap. 17. pag. 139. opp. tom. 2. ed. Venet. an. 1721.* atque ad hos pertinent canones omnes conciliorum, quibus Chorepiscopis cum venia Episcopi Diaconos, & Præbyteros ordinare permittitur.

§. L. Chorepiscopi non unam, ut Parochi, sed plures singuli curabant Ecclesias, easque iustabant (1); dabant litteras *pacificas*, seu *formatas* (2) clericis ruralibus in aliam diocesim abeuntibus; minores ordines conferebant (3). Sed cum intra suæ potestatis fines non se continerent, & jura invaderent Episcoporum, satius visum est eam Dignitatem extinguere, ac delere, quod in occidente primum factum est Leone III. Pontifice (4); sed tamen etiam post Leonis ætatem mentio Chorepiscoporum occurrit (5).

(1) Quod Chorepiscopi Diocesim iustarent, dicti sunt

etiam *Periodætae*, hoc est *circuitores*, & *visitatores*, quos memorat Laodiciena Synodus *can. 57. Delect. ailor. Eccles. Univers. col. 48. tom. 1.* Sed non inde effici potest, Chorepiscopos, & *Periodætae* unum, atque idem fuisse, quod aliquibus visum est. Vide Fabrotum ad *Cujatum in tit. 3. Cod. de Episc. et Cleric. col. 28. tom. 2. par. 1. ed. Venet. 1758.* Omnis quidem Chorepiscopus erat *Periodæta*, sed non omnis *Periodæta* erat Chorepiscopus, uti rectissime observat de Roye *Instit. jur. canon. lib. 1. tit. 15.* Verum quod contendit Binghamus *Orig. eccles. lib. 2. cap. 14. §. 12. tom. 1. pag. 201. ed. Halæ Magdeburg. an. 1751.*, à Laodiciena Synodo *cit. can. 57.* in locum Chorepiscoporum constitutos fuisse *Periodætas*, id nullum habet idoneum fundamentum, quo nisi posse videatur.

(2) *Formatarum* litterarum multæ erant species. Nam aliæ erant *epistola commendatorie*, aliæ *communicatorie*, aliæ *dimissorie*. Postremæ hæc tantum ad clericos pertinebant, quibus dabantur, cum se in aliam diocesim conferebant, ut ibi domicilium constituerent; atque hæc litteræ *dimissorie*, & interdum etiam *pacificæ* dicebantur, quoniam testabantur, clericum cum pace Episcopi sui ex antiqua ecclesia fuisse dimissum. *Commendatorie*, & *communicatorie* dabantur omnibus tum clericis, tum laicis, qui per alienam diocesim iter faciebant, eæque testimonium erant orthodoxiæ, & ecclesiasticæ communionis illius, qui epistolas ipsas deferebat. Nam tanta erat concordia, atque inter omnes Episcopos consensio à minorum, utnemmo ecclesiasticæ communionis in aliena diocesi particeps ferret, nisi ea dignus proprii Episcopi testimonio deprehenderetur. Ita per eas litteras Ecclesiarum unio ostendebatur, sive, ut verbis utar Tertulliani de *Præscript. cap. 20. pag. 206. ed. Rigaltii Paris 1675. communicatio pacis. . . . & conteseratio hospitalitatis* demonstrabatur. Hinc Optatus Milevitanus *l. 2. p. 32. ed. Antuerpiæ 1702. Totus, inquit, orbis commercio formatarum in una communionis societate concordat. Commendatorie litteræ dabantur vel hominibus, quorum illustrior erat conditio, vel etiam hujusmodi hominibus, quorum existimatio in discrimen vocata fuerat, vel clericis, qui in externas regiones concedebant; communicatorias obtinebant omnes, qui in ecclesia erant communiione, cumque ea pacem colebant, ideoque *pacificæ*, & *ecclesiasticæ*, atque interdum etiam *canonicæ* dicebantur. Omnes generali nomine *formatæ* dicebantur, quod peculiari forma, ac singularibus signis, & characteribus scriptæ erant, ne quis falsas obtruderet, & omnes ab Episcopo concedebantur. Ad has autem litteras pertinet Canon Apostolorum 34. apud Cotelierum*

PP. Apostol. tom. 1. pag. 446. ed. Amstelædami 1724; itemque Concilium Chartaginense I, Can. 7. apud Labbeum tom. 2. col. 749. ed. Venet. Laodicenum Can. 41. col. 1538. tom. 1. ejusd. collect. Antiochenum Can. 7. an. 341. apud eumd. Labbeum tom. 2. col. 590., Agathense c. 38. tom. 5. col. 527., Chalcedonense c. 11. col. 1682. tom. 4., Chartaginense III. Can. 28. col. 1403. tom. 2. ejusd. collect. Quas litteras cum in illo persequutionum discrimine dedissent Confessores quidam, quorum magna erat in ecclesia existimatio, id ab iis fieri vetuit, atque alias a proprio Episcopo communicatorias litteras uniuicue dari jussit Concilium Eliberitanum Can. 25. col. 996. tom. 1., & Arelatense I. Can. 9. col. 1452. tom. 1. loc. cit. Non enim duo hi canones, uti putat Baronius ad an. 142. num. 9. pag. 157. tom. 2. ed. Lucae, intelligendi sunt de martyrum libellis, quos lapsi impetrare solebant, ut in ecclesie communionem reciperentur; quod recte animadvertit Albaspineus in not. ad cit. can. 25. Conc. Eliberit. pag. 167. ed. Neapol. 1770. Chorepiscopus autem dedisse litteras pacificas, seu formatas, manifestum est ex Concilio Antiocheno Can. 8. loc. cit. col. 1538., cujus hæc verba sunt: " nec presbyteri qui sunt in pagis, dent canonicas epistolas, vel ad solos vicinos Episcopos epistolas, emittant. Chorepiscopi autem nulli reprehensionis affines dent pacificas."

(3) Concilium Antiochenum Can. 10. col. 1538. loc. cit.

(4) Vid. Capitalar. Caroli M. lib. 6. cap. 121. apud Baluzium Cap. Reg. Francor. col. 233. tom. 1. ed. Ven. an. 1772.

(5) Concil. Parisiense an. 829. lib. 1. can. 27. apud Labbeum tom. 9. col. 729., Meldense an. 845. c. 44. col. 975. loc. cit., Metense an. 888. c. 8. col. 594. tom. 11. collect. Labbei. Vide Thomassinum part. 1. lib. 2. cap. 1. & 2., & Morinum Exerc. sac. cap. 11. & de Sac. Ordin. part. 3. exerc. 4. Sua jam ætate Chorepiscopus exolevisse testatur Balsamon in can. 13. Concilii Ancyranii apud Beveregium Pandec. canon. tom. 1. pag. 386. Oxonia 1672.

SECTIO VI.

De Prælati inferioribus.

II. Prælati inferiores, eorumque divisio. LII. ad LIV. Singulorum potestas.

§. LI.

Medium inter Episcopos, atque Presbyteros locum tenent Prælati inferiores, nimirum antistites, qui expertes ordinis episcopalis, in sibi subjectas Ecclesias, atque personas jurisdictionem exercent. Non idem omnium eorum Prælatorum gradus, neque eadem ratio est. Nam alii sunt ab Episcopi potestate subtrahiti, qui certo præsent generi personarum intra septa alicujus ecclesie, aut monasterii, vel conventus existentium, quales sunt Superiores regulares, & nonnulli Prælati sæculares, qui immediate subsunt Sedi Apostolicæ una cum Ecclesia, ejusque clericis, atque ministris, quibus præfecti sunt. Alii præsent clerico, & populo alicujus regionis, quæ tametsi ab Episcopi potestate subtracta sit, tamen sedet in illius diocesi, à qua undique circumscribitur. Alii denique propriam habent quasi diocesim à cujusvis Episcopi diocesi avulsam, & separatam, in qua jurisdictionem obtinent quasi episcopalem (1).

(1) Vid. Card. Petra ad Constit. 4. Callist. III. sect. 1. pag. 90. tom. 5., & Benedictum XIV. de Synod. Diocesan. lib. 2. cap. 11.

§. LII. Omnium nobilissimi sunt Prælati, qui separatam quasi diocesim habent; nam hi proprie, & vere Prælati nullius dicuntur, atque inter Ordinarios recensentur. Ceteri exempti quidem sunt ab Episcopi jurisdictione, sed nullam habent quasi diocesim ab illius diocesi distinctam, in qua ordinariam jurisdictionem exercent (1). Itaque Prælati nullius minus proprie vocari possunt, cum revera in Episcopi diocesi sint.

(1) Vide Benedictum XIV. in Const. Apostolicæ 76. tom. 1. ejus Bullar. pag. 149. & Const. Inter multa 33. pag. 166. tom. 2. ed. Romæ 1754.

§. LIII. Prælati inferiores vel sæculares sunt, vel regulares; alii beneficio Sedis Apostolicæ habent usum Pontificalium, alii vero non habent (1). Omnium potestas oritur vel ex privilegiis Summorum Pontificum, vel ex præscriptione, quæ hominum memoriam superat (2). Quare & amplior, & angustior est, uti ferunt leges privilegii, vel consuetudinis, unde procedit. Generatim Abbates Regulares, qui in Sacerdotio sunt, & solemnem ab Episcopo benedictionem acceperunt, suis subditis regularibus pro jure suo primam tonsuram, & minores ordines conferunt, reliqui vero expresso privilegio opus habent (3).

(1) Vide Giraldum *Expos. Jur. Pontific. part. 1. tit. 33. tom. 2. pag. 722. & seq.*, ubi multa sunt de usu Pontificalium, quem habent Prælati Episcopo inferiores.

(2) Confer Benedictum XIV. in *laudata Const. Apostolicæ* §. 2. pag. 150. et in *Const. Inter multa* §. et sane pag. 168.

(3) Conc. Triden. *Sess. 23. cap. 10. de Reform.* De Subdiaconatu, cujus conferendi potestas interdum à Sede Apostolica quibusdam Abbatibus facta est, agit inter ceteros Juvenio de *Sacram. dissert. 9. quest. 6. cap. 3.*

§. LIV. Quod vero attinet ad jurisdictionem quasi episcopalem, multa sunt, quæ Prælati inferiores, etiam cum discretam, & separatam quasi diocesim habent, exercere non possunt, quamquam in ipsa jurisdictione insita, & affixa videantur. Principio vetantur indicere, & habere synodum diocesanam, nisi expressam ea de re facultatem à Summo Pontifice impetraverint, eaque semper usi fuerint; & simili modo vetantur etiam eligere examinatores ad parochiales ecclesias per solemne examen conferendas (1). Hinc vicinior Episcopus in quasi diocesi, quæ nullius revera est, & Episcopus diocesanus in ecclesia exempta, quæ sedet intra fines suæ dioceseos, parochias confert, ser-

vata lege concursus, quæ à Concilio Tridentino constituta est. Par est ratio litterarum dimissorialium; quas illi dare nequeunt sæcularibus sibi subditis pro ordinibus suscipiendis; cum horum omnium ordinationes pertineant vel ad viciniorem Episcopum, si Prælati quasi diocesim separatam habeat, vel, si Ecclesia exempta sit, ad Episcopum, cujus diocesi continetur (2). De causis vero criminalibus, & matrimonialibus recte judicant Prælati, quibus sua quasi diocesis separata est; non item Prælati, exempti, nisi hoc privilegium obtinuerint vel à Summo Pontifice, vel per præscriptionem, quæ ultra hominum memoriam est (3).

(1) Vide Benedictum XIV. de *Synod. diocesim. lib. 2. cap. 11. num. 6. et 7.*

(2) Conc. Tridentin. *Sess. 23. cap. 10. de Reform.* Consule Benedictum XIV. loco mox indicato num. 15. et 16., Card. Petr. ad *Constit. Apostol. in constit. 4. Callixti III. sect. 2. num. 67. et seq. pag. 116. et seq. tom. 5.*; & Giraldum *Expos. Jur. Pontific. part. 2. tom. 3. pag. 661.*

(3) Confer Card. Petram *loc. cit. num. 37. et seq. pag. 109. et seq.*

SECTIO VII

De Capitulis Canonicoꝝ.

LV. Collegia Canonicoꝝ.

LVI. Unde ortum Canonicoꝝ nomen?

LVII. Canonici sæculares, & regulares.

LVIII. Capitula vel cathedralia, vel collegiata.

LIX. Canonicoꝝ officium.

LX. Dignitas in capitulis inest.

LXI. Potestas capituli cathedralis Sede vacante.

LXII. & LXIII. Vicarius Capitularis. A quibus, & in-

tra quod tempus ejus electio facienda sit?

LXIV. Quis elegeri debeat, & quam jurisdictionem habeat?

LXV. Capitulum, ejusve Vicarius nihil Sede vacante innovare potest, et nihil agere, quod sit ordinis Episcopalis.

LXVI. Quæ beneficia conferri possint, quæ contra non possint, & quibus recte dentur litteræ dimissorie.

Ecclēsiasticam Dignitatem hodie etiam inesse constat in collegiis Canonicorum tum cathedralium, tum collegiarum Ecclesiarum. Cathedrale templum dicitur, in quo Episcopus suam habet cathedram, & quod princeps est ceterorum, quæ in civitate, aut in diœcesi sunt. Cetera templa, quæ post cathedrale collegium habent canonicorum, collegiata appellantur.

§. LVI. Omnibus olim clericis commune fuit Canonicorum nomen, quia scilicet adscripti erant *Canonis*, seu *matricule* Ecclesiæ, cujus sumptu alebantur (1). Mediis autem sæculis Canonici dicti sunt clerici, qui communem, & secundum propriam regulam vitam tradebant. Hoc sensu Crodogangus Metensis Episcopus primus ætate Pippini Regis Canonicos instituit, clericos videlicet, quos, nullis emissis votis, in unam societatem coegit, quibusque regulam dedit (2). Quod vitæ institutum omnes pene Ecclesiæ acceperunt; Synodus vero Aquisgranensis regulam edidit pleniorē, quæ ad canonicæ vitæ institutionem pertinebat.

(1) Canonis nomine hoc sensu utitur Concilium Nicænum *can. 19. tom. 2. col. 41. collect. Labbei*, & Antiochenum *can. 1. col. 585. tom. 2.* Quod idem est atque illud, quod Canon Apostolorum 14. apud Cotelierium PP. *Apostol. tom. 1. pag. 444. ed. Amstelædamii 1724. notæ de catalogo Concilii Agathense canon. 1. ejusd. Collect. tom. 5. col. 521.* Augustinus *serm. 336. num. 14. col. 1399. tom. 4. ed. Venet. an. 1731. tabulam clericorum* appellant. Quare cum omnium clericorum nomina in canone, sive matricula Ecclesiæ essent descripta, Canonici dicebantur, & hinc Cyrellus Hierosolymitanus *præfat. catech. num. 4. pag. 4. ed. Maurin. Paris 1720. notæ de notis* significat clericorum præsentiam, Concilium Laodicenum *can. 1. tom. 1. col. 1534. collect. Labbei. notæ de notis* vocat clericos cantores, & generatim in Concilio Nicæno *can. 16. col. 40.* & Antiocheno *can. 2. col. 588. loc. cit. per not. in xv Maurin* Ecclesiæ clerici significatur.

(2) Primus Crodogangus certam videtur dedisse regulam clericis communem vitam traducentibus, quæ quidem regula extat apud Holstenium *Cod. Regular. tom. 2. pag. 96. ed. August. Vindelic. 1759.* Verum ante ejus ætatem jam ipsa communis vita clericorum obtinebat. Nam initium habuit in Oriente, ubi eam viguisse testantur S. Basilius *ep. 207. tom. 3. opp. pag. 310. ed. Maurin. Paris 1730.* & Sozomenus *lib. 6. cap. 31. pag. 264. ed. Valerii Cantabrig. 1720.* Ex Oriente in Occidentem opera S. Eusebii Vercellensis, cum ipse ab Athanasio ex Oriente rediit, illam migrasse tradit Ambrosius *ep. 63. n. 66. tom. 3. col. 1228. ed. Maurin. Venet. 1751.* Eam vero sequuti sunt Ambrosius, Martinus Turonensis, Paulinus Nolanus, ac præsertim Augustinus, cujus exemplum, uti narrat Possidius in *ejus vit. cap. 5. col. 260. tom. 10. opp. Augustini ed. Maurin. Venet. 1730.*, complures Ecclesiæ sequutæ sunt. Certum porro est, Augustinum una cum suis clericis communem egisse vitam, sed his non alia fuisse videtur regula, quam Evangelium, Consule Thomassinum *Vet. & nov. Eccles. disciplin. par. 1. lib. 3. cap. 3.*, Holstenium *loc. cit. addit. 7. pag. 93.* Mabillonium *Annal. Benedic. tom. 2. lib. 23. num. 31. pag. 170. edit. Lucæ 1739.* & Cl. Card. Garampium, quem nuper vita defecit magno damno rei literariæ *Dissert. 9. in Vit. B. Clare Ariminensis.*

§. LVII. Ita nati, & brevi propagati canonici, qui sub certa regula communem vitam tradebant. Sed cum hæc regula, atque hæc communis vita consequentibus annis pene ubique desiisset, eam instaurare conati sunt viri insignes pietate, & doctrina (1), qui monasticis etiam votis suos canonicos obstringi voluerunt; qua in re novi ab antiquis canonicis differabant, quibus suo se patrimonio non abdicare licebat. Cum vero non omnes clerici communem illam, ac pene monasticam amplecterentur vitam, hinc aditus patefactus est Canonici, qui sæculares appellantur. Nam Regulares sunt, qui sub Præposito communem vitam, & votis adstrictam agunt, sæculares vero, qui seorsim vivunt, ac perpetuis ecclesiasticis præbendis donati, suaque bona retinentes servant canonicum institutum, quatenus patitur vita singularis.

(1) Quod in Italia præsterunt Petrus Damiani, in Gallia Ivo Carnotensis, in Anglia Ebertus Eboracensis, atque alii, qui canonicum institutum monasticis etiam votis obligarunt. Atque hi quidem Canonici sub Augustini regula incluserunt, quod scilicet ejus clerum pari rerum suarum abdicatione æmulabantur; quoniam Augustinum nullam speciale sui clericis regulam dedisse constat. Confer Thomassinum *loc. cit. cap. 7. & seq.*, ac Muratorius *Dissertationi sopra le antichità Italiane dissert. 62. tom. 3. part. 2. pag. 20. ed. Romæ 1755.*, atque eruditus Cajetani Cenni in hanc dissertationem notis, ubi late agitur de Canonicorum origine, & instituto.

§. LVIII. Sensim autem canonici seculares in omnibus cathedralibus, atque in pluribus etiam inferioribus Ecclesiis locum habere cœperunt, eorumque cœtus capitula appellantur; quæ vel *cathedralia*, vel *collegiata* dicuntur, cum nimirum cathedrali, aut aliis inferioribus Ecclesiis inserviunt.

§. LIX. Præcipuæ canonicorum partes sunt altari, ac divino cultui inservire, & divinum officium in templo persolvere, quod, ut inquit Synodus Tridentina (1), facere per se ipsos debent, non *per substitutos*. Cui muneri ut satisfaciant, debent canonici in suis Ecclesiis immorari; sed tamen iis quoque anno datur spatium trium mensium, quo abesse possunt ab Ecclesiis suis (2). Ultra tres menses abesse nequeunt, nisi qua justa causa eos procul esse cogat, veluti si absint curaturi res Ecclesiæ, aut Episcopi (3), aut daturi operam in aliquo probato gymnasio sacræ Theologiæ, sacrivæ Canonibus (4). Ex justis causis absentes præbendæ (5) fructus percipiunt, non item quotidianas distributiones, quæ tantum in choro præsentibus accrescunt (6).

(1) Concil. Trident. *Sess. 24. cap. 12. de Reform.* Satis autem non est, quod canonici choro intersint, sed etiam debent elata voce officium canere Benedictus XIV. in *Constit. 103. §. 24. p. 226. t. 1. ejus Bullar. & Const. præclara decora §. 6. in supplem. num. 4. tom. 3. pag. 335.*

(2) Conc. Tridentinum *loc. cit.* Sed hoc beneficio frui nequeunt canonici, qui alternis tantum hebdomadibus choro intersunt. Vide Giraldum *Exposit. Jur. Pontific. part. 2. tom. 3. pag. 1013.*

(3) *Cap. 7. & 15. de Cleric. non resid.* Quod tamen intra duos tantum canonicos cohibendum esse constat *ex cit. cap. 15. & ex Const. exponi nobis 286. Urbani VIII. pag. 149. tom. 6. par. 1. Bullarii.*

(4) *Cap. 12. de Cleric. non resid., cap. ult. de Magistris, Conc. Tridentin. Sess. 5. cap. 1. de Reform.* In *cap. 22. de Præben.* nullum definitur tempus, quo canonici abesse possunt ab Ecclesiis suis in aliquo probato gymnasio, ut dent operam sacræ Theologiæ, sacrivæ canonibus; verum in *cap. 5. de Magistris* spatium quinque annorum ejus rei gratia conceditur. Illud monendum est, quod cum integri canonicatus fructus distributionibus constant, vel tertiam earum partem non attingunt, tunc absentes, sive ut doceant, sive ut addiscant sacram Theologiam, sacrosæ Canonibus, duas tertias consequuntur partes confectas ex fructibus præbendæ, atque ex distributionibus, reliqua vero tertia pars præsentibus accrescit.

(5) Vestimenta, alimenta, & cetera, quæ militibus præbentur, *præbendæ* neutro genere (ut est à Cusacio animadversum *observat. lib. 2. cap. 23. opp. tom. 3. col. 37. ed. Venet. 1758.*) appellata sunt *L. 19. ff. de testib.* Eadem voce apud Ecclesiasticos illa redditum pars designata, quæ datur canonicis, ut ex ea percipiant, quæ sunt ad vitam traducendam necessaria.

(6) *Cap. in. de Cleric. non resid. in 6.* Excipiuntur tamen illi, quos *infirmetas, seu justa, & rationabilis corporis necessitas, aut evidens Ecclesiæ utilitas excusaret*, qui absentes etiam quotidianas distributiones accipiunt. Sed de his agam copiose Libro II.

§. LX. Honorantur autem canonici supra ceteros clericos, maxime si sint canonici cathedralis templi, qui præcipua quædam habent supra canonicos collegiatarum. Singuli canonici Dignitatem non habent, quamquam ad eam proxime accedant canonici Ecclesiæ cathedralis, ideoque interdum à Sede Apostolica Judices delegati constituuntur (1), sed Dignitas est penes corpus universum.

(1) Consule Benedictum XIV. *Const. Quamvis 28. §. 6. pag. 41. tom. 1. ejus Bullarii ed. indic.*

§. LXI. Potestas, & jurisdictio Capituli Ecclesie Cathedralis sese in primis exerit, vacua Sede Episcopali; nam tunc ad ipsum omnis transfertur Episcopi jurisdictio (1). Quod non alieno mandato, aut delegatione efficitur, sed potius nativo quodam, & proprio jure, quod mortuo Episcopo in Presbyterio reviviscit (2). Ergo omnis ad Capitulum venit ordinaria Episcopi jurisdictio; atque ejus est judicare, condemnare, pœnas imponere, cetera demum agere, quæ ordinariæ jurisdictionis sunt.

(1) *Cap. 11. & 14. de majorit. & obedien.*

(2) "Episcopali Sede vacante inquit *Card. de Luc. ad Conc. Tridentin. disc. 21. n. 1.* de jure Episcopalis jurisdictionis, atque Ecclesie administratio devolvitur ad Capitulum, non quidem ex aliquo privilegio, vel delegatione, sed ex ratione juris, non decrescendi; quia Ecclesia cathedralis efformatur conjunctim ab Episcopo, & Capitulo.

§. LXII. Quam potestatem Capitulum exercet per Vicarium Capitularem, quem intra octo dies post obitum Episcopi eligere debet, ne pluribus commissa negotia segnus, & difficilius expediantur. Elapso hoc tempore, jus eligendi transfertur ad Metropolitanam, & si Ecclesia ipsa metropolitana fuerit, vel exempta, tunc antiquior Episcopus ex suffraganeis in metropolitana, & propinquior Episcopus in exempta Vicarium constituit (1).

(1) *Conc. Tridentinum Sess. 24. cap. 16. de Reform.*

§. LXIII. Tum ubi ecclesiam suffraganeam carentem capitulo una cum metropolitana vacare contigerit, electio Vicarii suffraganei non ad antiquiorem suffraganeum, sed ad capitulum metropolitanum pertinebit (1). Quod si omnes vicarium eligere neglexerint, eum constituit Romanus Pontifex, aut Sacra Congregatio Episcoporum, & Regularium, ejusque facultates modo angustioribus continentur

finibus, modo amplioribus explicantur. Quinimo cum Episcopo datus est ab Apostolica Sede Vicarius, is, etiam illo mortuo, officium retinet, neque tunc ob reverentiam Supremæ Sedi debitam locus est Vicarii Capitularis electioni (2).

(1) *Consule Benedictum XIV. de Synod. dioces. lib. 2. cap. 9. num. 2.*

(2) *Vid. Gaudentium de Visit. & jurisd. Prælat. tom. 1. cap. 5. dub. 13. sect. 2. num. 18. & Card. Petram Const. Apost. tom. 1. sect. 5. pag. 278. num. 42.*

§. LXIV. Eligendus est Vicarius Capitularis ex canonicis, si qui inter eos Doctores, Licentiati, Jurisque consulti reperiuntur (1). Recte etiam eligitur postremus defuncti Episcopi Vicarius, vel extraneus, cum nemo est ex canonicis, qui ad hoc munus gerendum aptus, & idoneus habeatur. Rite constitutus ex officio dimoveri non potest, nisi justa, & Sacre Congregationi Episcoporum, ac Regularium probata causa sit (2); totamque accipit jurisdictionem, cujus nullam omnino partem sibi Capitulum reservare potest (3).

(1) Vicarius capitularis, inquit Synodus Tridentina *Sess. 24. cap. 16. de Reform.*, eligi debet, "qui saltem in jure canonico, eo sit Doctor, vel Licentiatus, vel alias, quantum fieri poterit, test, idoneus." Cum autem aliquis inter canonicos aptus, & idoneus est ad Vicarii officium exercendum, hunc, non extraneum, eligendum esse, respondit Sac. Congregatio Concilii, ut testatur Gaudentius, *loc. cit. num. 16.*

(2) *Confer Benedictum XIV. de Synod. Dioces. lib. 2. cap. 9. num. 4.*

(3) Fuit olim multorum opinio, quod liceret Capitulo arretere, & constringere Vicarii jurisdictionem, ejusque partem sibi reservare; sed nunc communis omnium sententia est, quam etiam probat Benedictus XIV. *de Synod. Dioces. lib. 4. c. 8. num. 10.*, & Giralduus *Exposit. Jur. Pontific. par. 2. tom. 3. pag. 962.*, id fieri non posse. Quia etiam multi sentiant, Vicarium Capitularem propter alienam suo officio potestatem, et quoque recte expedire, pro quibus Vicarius generalis Episcopi